

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 104 32 Αθήνα, Τηλ. 210-2124180 Fax : 210-2124524

Αθήνα 7/6/2018
Αριθμ. Πρωτ.: 350/59512

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων & ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: « Προστασία της φυτικής βιοποικιλότητας της Κρήτης »

ΣΧΕΤ: **Η Ερώτηση 5358/23-4-2018**

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση, που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Β. Κεγκέρογλου**, για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Η επιτόπια προστασία των σπάνιων και απειλούμενων φυτών στην Ελλάδα γίνεται μέσω της προστασίας των ενδιαιτημάτων τους στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Από χαρτογράφηση όλων των πληθυσμών (n=1.890) των αξιολογημένων Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας (n=473 είδη και υποείδη, taxa) με χρήση Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών (Geographic Information Systems, GIS) και έλεγχο της κατανομής αυτών ως προς τα όρια των περιοχών του ελληνικού δικτύου Natura 2000, διαπιστώθηκε ότι οι περιοχές του ελληνικού τμήματος του δικτύου παρέχουν:

- μέγιστη δυνατή επιτόπια προστασία στο 42,1% του συνόλου, αφού περιλαμβάνουν όλους τους γνωστούς πληθυσμούς τους,
- μερική επιτόπια προστασία στο 41,6%, βρέθηκε ένας τουλάχιστον πληθυσμός τους εντός του δικτύου και
- μηδενική προστασία στο 16,3% του συνόλου, αφού όλοι οι πληθυσμοί τους βρίσκονται εκτός των ορίων του δικτύου.

Επισημαίνεται ότι ειδικά στην Κρήτη οι πληθυσμοί φυτών, όπως τα *Dianthus juniperinus* (Κρισίμως κινδυνεύον), *Dianthus xylorhizus* (Τρωτό), *Campanula hierapetrae* (Τρωτό) και *Thymbra calostachya* (Τρωτό), δεν προστατεύονται επιτόπου σε περιοχές Natura 2000, ενώ μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας απαιτείται για τα σπάνια-απειλούμενα φυτά της Δυτικής και Ανατολικής Κρήτης.

Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων του ΕΛ.Γ.Ο. – ΔΗΜΗΤΡΑ το ευρωπαϊκό πρόγραμμα CRETAPLANT: «Πιλοτικό Δίκτυο Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στη Δυτική Κρήτη», το οποίο αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια εφαρμογής στην Ελλάδα της ιδέας των Μικρο-Αποθεμάτων για την προστασία απειλούμενων και σπάνιων ειδών της κρητικής χλωρίδας και, παράλληλα, αποτέλεσε χρήσιμο εργαλείο και πρακτικό οδηγό για έναν ολοκληρωμένο και βιώσιμο σχεδιασμό διατήρησης της βιοποικιλότητας στη Δυτική Κρήτη.

Αναφορικά με την Εκτός τόπου διατήρηση της χλωρίδας της Κρήτης, σημειώνεται ότι διατηρούνται εκτός τόπου 4.421 συλλογές σπερμάτων από 865 φυτά της Κρήτης, μεταξύ των οποίων:

- 155 ενδημικά φυτά της περιοχής Κρήτης-Καρπάθου (340 κωδικοί)
- 5 Κρισίμως Κινδυνεύοντα είδη της Κρήτης (*Allium platensis*, *Bupleurum kakiskalae*, *Convolvulus argyrophthalmos*, *Nepeta sphaciatica*),
- 9 Απειλούμενα είδη της Κρήτης (*Silene holzmanii*, *Androcymbium rechingeri*, *Belevalia brevipedicellata*, *Carlina diae*, *Cephalanthera cuculata*, *Clematis elisabethae-carolae*, *Cynara cyrenaica*, *Limonium cornarianum*, *Zelkova abelicea*)
- 36 Τρωτά είδη της Κρήτης (π.χ. *Asyneuma giganteum*, *Tulipa doerfleri* κ.ά.)
- 18 Σχεδόν Απειλούμενα ή Σπάνια είδη της Κρήτης (π.χ. *Origanum dictamnus*, *Helichrysum heldreichii*, *Hypericum kelleri* κ.ά.)
- 251 αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά (1991 κωδικοί)
- 147 άγριοι συγγενείς καλλιεργούμενων φυτών (1.300 κωδικοί)

Μεγάλο μέρος των παραπάνω συλλογών διατηρούνται στις τράπεζες σπερμάτων του Μεσογειακού Αγρονομικού Ινστιτούτου Χανίων (ΜΑΙΧ), του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), του Βοτανικού Κήπου Διομήδους, του Βαλκανικού Βοτανικού Κήπου Κρουσσιών, της Τράπεζας Γενετικού Υλικού του ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ και της Φιλοδοσικής Ένωσης Αθηνών.

Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο αξιολόγησης όλων των ενδημικών φυτών της Κρήτης και της αξιοποίησης νέων ειδών για εναλλακτικές καλλιέργειες, στο προαναφερθέν Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων υλοποιείται το Ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα ARIMNet 2 με ακρωνύμιο MULTI-VAL-END, το οποίο εστιάζει στα «παραμελημένα και υποχρησιμοποιούμενα φυτά» (neglected and underutilised plants) και ειδικά στα αυτοφυή φυτά που είναι ενδημικά συγκεκριμένων μεσογειακών περιοχών (Κρήτη και μεσογειακές περιοχές της Τυνησίας και Rif του Μαρόκου) που παραμένουν αναξιοποίητα. Το πρόγραμμα εξετάζει την υπάρχουσα δυναμική και αξιολογεί τις δυνατότητες-προοπτικές που υπάρχουν για αξιοποίηση ωφέλιμων ιδιοτήτων και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των φυτών-στόχων σε τρεις τομείς της οικονομίας (αγροδιατροφικός, φαρμακευτικός-κοσμητολογικός, ανθοκομικός-καλλωπιστικός-κηποτεχνικός), ώστε να υπάρξει μελλοντική αειφορική αξιοποίησή τους.

Ένα άλλο εγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα είναι αυτό της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ με ακρωνύμιο PRECISE-M, το οποίο πρόκειται να υλοποιηθεί άμεσα στο προαναφερθέν Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων, με συμπράττοντες φορείς το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), το ΤΕΙ Κρήτης και δύο ιδιωτικές εταιρείες, με σκοπό τη διατήρηση και αειφορική αξιοποίηση της μοναδικής εγχώριας βιοποικιλότητας και την εισαγωγή νέων ειδών καλλιεργούμενων φυτών σε εμπορική καλλιέργεια (φυτά με μοναδικά χαρακτηριστικά και υψηλή προστιθέμενη αξία) με καινοτόμες μεθόδους λίπανσης ακριβείας. Το PRECISE-M εστιάζει σε σπάνια-απειλούμενα και ενδημικά φυτά της Κρήτης, για τα οποία διαπιστώνεται έντονο και πολύπλευρο εμπορικό ενδιαφέρον διεθνώς λόγω της σπανιότητας-μοναδικότητας και των ιδιοτήτων τους (αγροδιατροφικές, αρωματικές-φαρμακευτικές, ανθοκομικές-καλλωπιστικές, εδωδιμες-αρτυματικές), χρησιμοποιεί βασικές και προηγμένες μεθόδους αναπαραγωγής φυτικού υλικού, υιοθετώντας καινοτόμο λίπανση ακριβείας με συνεργιστική φυτο-προστατευτική δράση και αποσκοπεί στη δημιουργία νέων αγροδιατροφικών και ανθοκομικών προϊόντων με μοναδικά χαρακτηριστικά και υψηλή προστιθέμενη αξία.

Επίσης, το Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου του ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ συνεργάζεται με το ΜΑΙΧ, το ΤΕΙ Κρήτης, τη Διεύθυνση Δασών και το ΓΕΩΤΕΕ παράρτημα Κρήτης σε σχετικό έργο που χρηματοδοτείται από την Περιφέρεια Κρήτης για την παροχή αβελτίωτου πολλαπλασιαστικού υλικού αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών της Κρήτης σε καλλιεργητές και φυτωριούχους, προκειμένου να επεκταθεί η καλλιέργεια και να μειωθεί η ανεξέλεγκτη συλλογή απειλούμενων αρωματικών φυτών της Κρήτης. Επίσης, με το έργο αυτό θα αποφευχθεί η γενετική μόλυνση από την εισαγωγή αρωματικών φυτών άλλων ειδών που προέρχονται από άλλες περιοχές της Ελλάδας ή από το εξωτερικό.

Όσον αφορά στην ανάπτυξη και στήριξη του τομέα Αρωματικών - Φαρμακευτικών Φυτών (ΑΦΦ) και στις δυνατότητες ενίσχυσης και προώθησής του, επισημαίνεται ότι παρέχεται η δυνατότητα στους παραγωγούς ΑΦΦ να δραστηριοποιηθούν και να ενισχυθούν:

- μέσω Οργανώσεων Παραγωγών (Ο.Π.), οι οποίες δημιουργούνται με πρωτοβουλία των παραγωγών και έχουν στόχους την επίτευξη καλύτερων τιμών του προϊόντος, τη μείωση του κόστους παραγωγής, την προώθηση ποιοτικού προϊόντος, τη διατήρηση παραδοσιακών αγορών, το άνοιγμα νέων αγορών κ.λπ. (αφορά δενδROLίβανο, φασκόμηλο, δυόσμο, βασιλικό, μελισσόχορτο, κρόκο και θυμάρι),
- μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2014-2020, με τη συγκρότηση Ομάδων Παραγωγών ή με την ένταξή τους σε μέτρα βιολογικής γεωργίας, ενίσχυσης πολύ μικρών εκμεταλλεύσεων, νέων αγροτών, συνεργασίας και προώθησης της καινοτομίας, εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης με την προώθηση δράσεων μεταφοράς γνώσης και ενημέρωσης κ.ά. και
- μέσω των Σχεδίων Βελτίωσης του ΠΑΑ 2014-2020 και του Αναπτυξιακού νόμου, όπου μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων αρωματικών φυτών και η δημιουργία σύγχρονων μεταποιητικών μονάδων.

Επιπρόσθετα, αναφέρεται ότι, με πρωτοβουλία του ΥΠΑΑΤ, εκπονήθηκε το “Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο ανάπτυξης για την καλλιέργεια, επεξεργασία και εμπορία των Αρωματικών και Φαρμακευτικών Φυτών στην Ελλάδα”, ως αποτέλεσμα εργασιών της Ομάδας Εργασίας που συστήθηκε στο ΥΠΑΑΤ με σκοπό τη δημιουργία ενός σύγχρονου ενοποιημένου θεσμικού πλαισίου, που δίνει λύσεις σε υπάρχουσες δυσκολίες, όσον αφορά στην καλλιέργεια, έρευνα, παραγωγή και μεταποίηση των προϊόντων του τομέα. Η έρευνα και η εφαρμογή της μεθοδολογίας παραγωγής, καθώς και η τυποποίηση και η μεταποίηση με βάση διεθνή πρότυπα, κανονισμούς, νομοθεσία και σήμανση αποτελούν μέρος του εν λόγω Σχεδίου, το κείμενο του οποίου είναι διαθέσιμο στο site του ΥΠΑΑΤ (Αγρότης Επιχειρηματίας-Γεωργία-Αρωματικά & Φαρμακευτικά Φυτά-Καλλιέργεια Αρωματικών & Φαρμακευτικών Φυτών).

Πλέον των ανωτέρω, σημειώνεται ότι το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (ΜΑΙΧ) αποτελεί ένα από τα τέσσερα Μεσογειακά Αγρονομικά Ινστιτούτα (ΜΑΙ) του Διεθνούς Κέντρου Ανώτατων Μεσογειακών Γεωπονικών Σπουδών (International Center for Advanced Mediterranean Agronomic Studies/CIHEAM). Τα υπόλοιπα τρία βρίσκονται στην Ισπανία, τη Γαλλία και την Ιταλία.

Πληροφοριακά, αναφέρεται ότι το CIHEAM αποτελεί έναν διεθνή οργανισμό, με έδρα το Παρίσι, ο οποίος ιδρύθηκε το 1962. Ο οργανισμός προάγει τη συνεργασία και την ανταλλαγή επιστημονικής γνώσης μεταξύ ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στις χώρες της λεκάνης της Μεσογείου στον τομέα της γεωργίας, της αλιείας, των τροφίμων και στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Η Ελλάδα αποτελεί ιδρυτικό μέλος του CIHEAM. Τα Κράτη-Μέλη του CIHEAM είναι 13, η Αλβανία, η Αλγερία, η Αίγυπτος, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία, ο Λίβανος, η Μάλτα, το Μαρόκο, η Πορτογαλία, η Τουρκία και η Τυνησία.

Αναλυτικότερα, σημειώνεται ότι το ΜΑΙΧ εδράζεται στα Χανιά και έχει ιδρυθεί στο πλαίσιο διακρατικής συμφωνίας της χώρας μας με τον προαναφερθέντα οργανισμό (Ν.1537/1985). Το εν λόγω Ινστιτούτο εστιάζει κυρίως στην παροχή μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και στην προώθηση ερευνητικών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων και συνεργασιών μεταξύ των χωρών της Μεσογείου. Στο πλαίσιο αυτό, το ΥΠΑΑΤ στηρίζει το συγκεκριμένο Ινστιτούτο με την παροχή ετήσιας επιχορήγησης, ύψους περίπου 1,5 εκατ. €.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπ. Περιβάλλοντος & Ενέργειας
- Γραφείο κ. Υπουργού
2. Υπ. Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων
- Γραφείο κ. Υπουργού
3. Υπ. Πολιτισμού & Αθλητισμού
- Γραφείο κ. Υπουργού
4. Βουλευτή κ. Β. Κεγκέρογλου